



Endródi Szabó Ernő

INSALLÁH

Az ember igyekszik visszafogni magát. Mert hallja: a csecsenek így meg úgy! Mostanság. No ne! Először is: *a nakcsuolok*. Merthogy ez a becsületes nevük. Van, ki e népvétet nem ismeri? Az vessen magára! Merthogy akkor mást is elhisz a Nagy Jóságos Keresztapának. Mondjam-e, kik ők? És akkor a terepet sem. Ismeri. Elhiszi, hogy *da ocseny krasszivüj Kavkáz*. Ami egy ilyen *krasszivüj russzkij* hegy. Meg *bolsoj*. Voltaképpen egy *bolsoj* átjáróház. *Bolsi, bolsoj, nu tak*. Ahol laknak a *lakok*. Akik szintén ilyen izék, ilyen Kavkáziai. Ami azt illeti, szerintem eléggé szemtelen dolog, hogy valakik nem számoltak azzal, hogy egyszerűen valakik azt mondják: *hogyhogy! Mer' ezek ilyenek. Vagy: emilyenek. Csak beszélnek maguknak. És nye parusszki, sokkal inkább pá ruszki*. Ilyen különnyelvűek. Megátalkodottak. Ott élnek kábé időszámítás előtti három-kétezertől, háborítatlanul. Ott vannak honn. No, ne! A mi Szent Nagy Oroszországunkban? Hát igen. Ezek valóban ilyen megátalkodottak. Volt pofájuk odavinni az auljaikat, a kecskéiket, a fokhagymamezőiket – közbevetőleg: minden magashegyi nép előszeretettel fogyasztja a fokhagymát (ld. még: oxigénhiányos levegő stb.) – nos, szóval, hogy ott, ezek? Élnek? Még mindig. Hacsak. Hacsak *Pelcin jelvtárs* úgy nem dönt, hogy most aztán írma se. Szerintem ez a *Szeszcin* sok Cromwellt olvasott. Ő is azt mondta – a Nagy Paddyfaló Oli – az íreknek: hát írma se marad. Majdnem bejött neki. És ahogy én meg ott legeltetem magashegyi pásztorkecském, aszondó vagyok, hogy: mi a fene ez? Ami azt illeti, nagyon hogyanoztam. Képes voltam azt mondani: *hogyhogyhogyhogy? Hogy menjetek fiúk, ti szép, nagy oroszok a Szép Nagy Oroszországba. Hát én tudom, milyen jó ott. Ej, még Jermoluskára is emlékezem, szép, nagy, csúnya orosz ember volt, de ha máig nem feledhetem, hát igaz. Amit mondok. Mármint, hogy jó ember volt. Csak ült a folyóparton naphosszat, sóhajtozott, és azt mondta: vigyel tü vengerszkijpiszátyel, hát nem szép ez a folyó? Da, da Jermoluska, csugyészniij, mondtam. Meg még ilyeneket. És tényleg szép volt az a *qrva* folyó, igazi *russzkij reka*. Már csak azért is, mert tisztára mordvin neve volt. Ahogyan a környék településeinek is. Aztán, egyszerűen csak, csiribú-csiribá, hopp, tisztára (*csisztüj*) ruszkivá vált. Az idők során. Hajaj, nagy ideje van annak, hogy mi itten lakozunk, monda Jermoluska. Hát hogyan esett bátyuskám, galambocskám, Jermoluskám? Kérdem én. Hogyan, hogyan? Emlékszem, én itt ültem, ő meg ott. Szembe' velem. A túlparton. Én ruszki, ő meg mordvin. Én tizenhét, ő meg tizenhat-hét, valahogy így. No, aztán*

meg tavasz is vót, oszt eccercsak, csupp, be a vízbe mindketten. Nono, Jermolos, te huncut, nem vagy te egy kicsit bogumil? Hajaj, monda. Ennyi elég is volt. (Ekkor már a harmadik palack, medvezet – gyengébbek kedvéért: *medavuha* ittuk. Két rész méz egy rész cukor, három rész víz, megerjed, és jön rá a medve.) Szóval, Jermolos – piszkáltam gonoszul – nem voltál te akkoriban valamiféle idejövő? Meredten nézett rám, szeme kigúvadt, már-már lekifurdalásom volt. Széles járomcsontjain megfeszült a bőr, picit kipirosodott, izgett-mozgott, láttam, őt is furdalja. Hej-haj, sóhajtott, a vadászt meg ott hagytuk a hóban, egy falat nélkül. Ne búslakodj, mondtam, sejtven, mire gondol. Itten van ez a jó kis tartalék vodka, húzd meg. Tette, derekasan. Ez egy igazi Szuzdal-környéki házivodka volt. Alapanyag: cékla és burgonya. Aztán meg: ami még belefért. Megszlippantotta, és azt mondta: te olyan furfangos vagy, mint a *maukázusiak*. Így monda, és ennek ez volt az értelme. Jermolos, Jermolos, te mordvin – ezt már céklavodkás kedvemben mondtam. Meghőkölt – honnan tudod, kérdezte, csak rád kell nézni, mondtam, húzott egyet a céklapárlatból, és azt mondta, inkább bevisz Szuzdalba harangjátékot hallgatni. Lebukott, és akkor már se cáratyuska nem tudta volna megmenteni, se minden oroszok pátriárkája, se senki. (Igaz, Pelcin elvt akkor, még?, már?, mint mindig?, elfekvőben volt.) *Nu tak*, monda, mintha medvét látott volna, gyerünk a vadászhoz. És nagyjából igaza is volt, mert ott laktunk *delegacija* társammal, a másik *vengerszkij poettal*, Szuzdaltól alig valamennyire. A szomszédokban. Szuzdal meg *vengerszkij piszátyel* vadászdácsa között uszkve hatvan kömő. Hogy versztában? Szerintem sokkal közelebb. (Ó, hová is jutnánk eme viszonylagosítási képesség nélkül?) No, vadászt megtalálni, az se volt semmi. Körülbelül egy órája hagytuk magára, épp azt követőleg, amikor egy sztrelces nekibuzdulással reám fogta a flintát, és kiáltá: *tü medvegy?!* Abban a pillanatban én minden voltam, csak épp az nem, akit/amit kerestem. Jermoluska azonban rögvést úrrá lett a helyzeten: nyet medvegy, nyet, csitítgatta, csak egy volk. Egy kavkázniij volk. Ah tak, monda hős medvevadászom, és célratartott. A helyzet immár csak annyiban volt kellemetlen, hogy én voltam az. A cél. Na, gondoltam, ez nem egy szép halál, de elkészültem minden lehetségesre: agyó aprikosznüje likjor, agyó hotel Zárja, agyó Galina, agyó húsz dollárom. Lehunytam a szemem, és vártam a dörrenést. Aztán csak *puff*, ennyit hallottam. Ahogyan vadászom hanyattesett, puffant is egyet. Jó finom, puha hó volt, lehetett puffanni benne. Rögtön el is aludt édesdeden,





én meg ott maradtam mordvin-orosz Jermoluskával, és boldogságosan ringatóztam egy álomban, abban, hogy mostmár *minden oké, szabad vagyok*, senki sem bánt engem. De hát ki is gondolta volna igazán, hogy valóra is válik, hogy ezután már nyicsta többet kavkázi veszett volk. Nem is tudom igazán eldönteni, mit jelent magyarul ez a volk? Farkast? Népet? Farkasnépet? Amelyik kutyául kiszorítva innen, ebből az inneni létből. Ebből a nagy egyenlőségesdi, meg testvériességi, meg szabadságosságiból. Fogd be a száját, nem fáj a csecsen. Ó, Istenem, ha én Jermolov tábornok lettem volna. Hááát... Hát én valóra váltom. Én nem csinállok nagy-orosz dumát a számból. Én akkor végbe. És véghez. Ahány lelőtt csecsen, annyi ezüstrubel. Noná, majd arany! Ezekért? Holmi fokhagymazabáló, kecskegyakó albán-ivadékokért! (Zárójelben hadd mondjam el, hogy ez az albánság nem ugyanaz, mint a dinári, tehát Adriamenti albán. Nem, ez egy ókori. V.ö.: én is Kovács, te is Kovács, ő meg, na ki?, Michal Kovac) No tényleg, én már akkor megoldottam volna a csecsen-kérdést, és akkor szerte a Közel-Keleten nem csak ilyes pár tízhúsz-százezer lelkes örmény, grúz, azeri, cserkesz, avar és egyéb közösségek lennének, én odavágtam volna az abházokat, a tatokat, az ingusokat, az ajszurokat – a törökök is milyen jól fizettek az ubihokért –, az összes nyamvadék kavkáz pásztornépet, aztán agapét ültem volna. Szóval, én valóban beváltottam volna az ígéretemet. Azt, amit minden oroszok cárijának tettem: nem nyugszom addig, amíg az egész Kaukázust nem pacifikálom, és tudom, ez csak akkor következhet be, ha az utolsó élő csecsen kitömött múmiája a pityeri Néprajzi Múzeumban közszemlére teendik. A népek okulására, és minden oroszok dicsőségére. Nomármost, én nem tudom, hogy Jermolov főcári főtábornok volt ennyire hülye (a tévedés kockázata nélkül valószínűsíthető), vagy pedig ezek ilyenek. Mer' ezek, hálistennek, ilyenek. Csak előkapják a géppisztolt: nesze Borisz, itt a csecsen dokument. Mer' ezek se istent, se embert. Isten emberét igen. Máskülönb, hogy a jóéletbe tudták volna sokistenhitű törzsi vallásukat fölcserélni előbb az egyedül megváltó keresztény Teremtőért, utóbb az egyedül üdvözítő Allahért. (Közbevetőleg, és az érthetőség kedvéért: e kies tájon jöttek létre a világ első keresztény államai – Grúzia, Örményország, Szíria stb. –, s ugyancsak a mohamedán államalkulatok is.) Szóval, ilyen csuda dolgok történtek ebben a Kavkázban, ahol veszett farkasoknak nevezhet egy elemi jogon elemi jogaiért harcoló népet Dicsőséges Nagy Jermolov Népiértó (T)ündökletes mai utódja. Aki, amúgy, Párizsban krokodilkönnyeket hullatva ígéri meg, hogy kivonja... Da, valóban ki. A dugót a palackból. Amúgy most meg tollbegyemre jönnek a kecseszkecskenek. Mer' ők meg – viszont – belejöttek az írásba. Az első USA-beli törzs, akiknek saját írásbeliségük volt. Meg azután és épp ezért, nem csak ekmek nyelven tudták elmondani a Nagy Fehér Főnöknek, hogy azért mi is vagyunk. Meg is kapták, az első között, az elismerést. Gyönyörűséges rezervátumukat. No, itt legyetek indiánok, azanyátok. Mi meg

aztán majd mindent megadunk. Hát, majdnem sikerült. Azért, a nagy szívjóság ellenére még ma is vannak pár- ezren. Hiába, szívós nép ez az indián. Ezek az USA-beliek meg, nem ám, hogy gyerünk, ausradiere. Á, semmi ilyesmi, a francba is ezekkel az ősi módszerekkel, semmi délamerikai megoldás, egy kis mérgezgáz, vírushintés, ilyesmi. Maradtak a zseniális módszernél: pia. Pénzt, azt mi adunk, ti meg elisszátok, előbb-utóbb úgyis beledögletek. Az aleutokkal is így végeztünk. Ahogy mocorogni kezdtek, felülről a vodka, alulról a viszki. Két tüzesvíz között. Kellett nekik Bering-szorost belakni. A főkáknak meg nincs hely. Hogy le vadászható főkabéik legyenek a vadászok kényére. Na jó, a Bering az éppenséggel a Pacificben fekszik, tehát pazifizieren. Node. Mit tegyünk, ha az aleut nem a Beringben lakozik, hanem a Kavkázban, és nakcsuolnak nevezi magát. Mit, mit, nem kell ezt túragozni, mondotta a szintén kavkázi *Acélos Szoszó*, ott a szép, nagy, tágas Szibéria. Nosza, mind a nyolcszázezret. Ezek meg, amilyenek, még ezt is túléltek. Volt pofájuk életben maradni. Mese nincs, ezek mindenáron csecsenek akarnak lenni. Maradni. Mármost, hogy túszt ejteni? Terroristáskodni? Ejnye-bejnye, csúnya dolog ez. Főként, ha az orosz titkosszolgálat sajtóközpontja közli a híreket. Nahát, akkor meg egészen csúnyabúnya. Csúnyabúnya csecsen bácsik bántják a nagyjóságos, főkellemes orosz bácsikat. (De miért hagyják? Én nem tudom, az a három dandár szemben a kétszáz csecsennel vajon nem női alakulat volt-e? Netán csecs(en)szopó?) Amúgy meg vessenek magukra. Már Samu megmondta nekik, uszke kétszázötven évvel ezelőtt: nyasgem. Bevonulhattok, telepíthettek akár-miféle csapatteket. Ezek a hegyek a mieink. Cár atyuskáéknak több mint kétszáz évbe és sokezer nyi jobb sorsra érdemes Jermoluskájába került, míg – úgy ahogy – megvethette a lábát. Azóta is sántít. Hát most akkor miről? És főképp minek? Izrael végre megértette: két kultúra, kétféle mentalitás, kétféle történelem. Holott – legalábbis nyelvileg – rokon népek. (V.ö.: vótok vótok akik lettek az észtek meg mind megvepsztek.) Na most, itt a Kavkázban meg még csak véletlenül se. Kell még erről bármit is mondani? Nagytehetségű *Piros Halcsíny* azt mondja – így, szó szerint, bele a búzazöld pofámba –, hogy a csecseneket, akár a veszett farkasokat, az utolsó szálig ki kell irtani. Én meg, jövőre töltvén az ezerkilencszázötvenhatodik esztendőmet, azt mondom: hagyjuk az ócska trükköket!

Legszívesebben káromkodnék. Legszívesebben géppisztolyt fognék. Legszívesebben köpnék. De már nyálam sincs. Nyál(fo)fagyasztó idő. Amondó volnék, de már azt sem. Volt egy történelem. Volt egy Kaukázus. Volt egy nép. Csecsen.

Lesz?

Insalláh.

